

**СПЕЦИФИКИ В РЕГЛАМЕНТАЦИЯТА
НА ПРИНУДИТЕЛНИТЕ АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ
ПО ЗАКОНА ЗА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА**

*Гл. юрисконсулт Георги Георгиев
и.д. началник отдел „Административен“ в ОДМВР – Варна
Областна дирекция на МВР – Варна
Х. ас. по Административно право и процес във ВСУ
„Черноризец Храбър“
Съдия д-р Марияна Ширванян
Административен съд – Варна*

**SPECIFICS IN THE REGULATION OF THE COMPULSORY
ADMINISTRATIVE MEASURES UNDER THE LAW
ON ROAD MOVEMENT**

*Chief Legal Adviser Georgi Georgiev
etc. Head of Administrative Department at the Ministry of Interior -
Varna
Varna Regional Directorate of the Ministry of Interior
Part-time Assistant in Administrative Law and Procedure at Varna
Free University “Chernorizets Hrabar”
Judge Mariyana Shirvaniyan, PhD
Varna Administrative Court*

Резюме: В доклада са анализирани принудителните административни мерки, регламентирани в Закона за движение по пътищата (ЗДвП), специфичните им характеристики и механизмите на въздействие върху участниците в движението по пътищата, и по-конкретно – върху водачите на моторни превозни средства (МПС).

Ключови думи: *принудителни административни мерки, движение по пътищата*

Abstract: The report analyzes the coercive administrative measures regulated by the Road Traffic Act (RTA), their specific characteristics and mechanisms of impact on road users and in particular on motor vehicle drivers.

Key words: *coercive administrative measures, traffic*

Doi: <https://doi.org/10.36997/PPDD2022.250>

Въведение

Налагането на принудителни административни мерки (ПАМ) по Закона за движение по пътищата е механизъм за въздействие, насочен към промяна на поведението на участниците в движението по пътищата, така че да се предотвратят неблагоприятните последици от настъпването на пътнотранспортните произшествия (ПТП).

Целта на доклада е предвид правната им природа да се анализират в обобщен вид и краткост (предвид изискуемия му обем) спецификите на предвидените в ЗДвП ПАМ и последиците от налагането им за водачите на моторни превозни средства.

Поставената с доклада цел се постига чрез изпълнените на следните **задачи**: 1) направен е обобщен преглед на разпоредбите относно ПАМ в ЗДвП; 2) посочени са спецификите им в светлината на ПАМ, разписани в чл. 22 от Закона за административните нарушения и наказания, и 3) на база направения нормативен анализ са изведени изводи и са направени предложения *de lege ferenda* относно част от разпоредбите, уреждащи налагането на принудителни административни мерки по ЗДвП.

Актуалността на изследването се обуславя от факта, че налагането на ПАМ по ЗДвП е форма на превенция на настъпването на ПТП. Това прави разглеждания проблем с изключителна практическа приложимост.

Докладът няма претенции за изчерпателност. Извън обхвата му е анализът на регламентацията на контрола (административен/съдебен) върху наложените мерки, както и изпълнението им. В разработката не е изследван дискуссионният в практиката въпрос за формата (писмена или друга) на ПАМ принудително преместване (репатриране) на МПС. Тази тема е от изключителен интерес за авторите и на нея ще бъде посветено самостоятелно изследване.

Докладът е съобразен със законодателството на Република България към 25.05.2022 г.

Изложение

Принудителните административни мерки са вид административна принуда, имаща за цел преустановяването, предотвратяването и отстраняването на вредните последици от административните на-

рушения (чл. 22 ЗАНН). ПАМ „допринасят за поправяне и превъзпитаване на тези, спрямо които са приложени, и въздействат възпитателно и предупредително както върху тях, така и върху останалите членове на обществото” (Лазаров 2017).

По-конкретно ПАМ, разписани в Закона за движението по пътищата, имат за цел осигуряването на безопасността на движението по пътищата и преустановяването на административните нарушения. Предназначението на ПАМ в ЗДвП е съобразена с поставената в чл. 1, ал. 2 от същия закон цел – при участие в движението по пътищата „да се опазват животът и здравето на участниците в движението по пътищата, да се улеснява тяхното придвижване, да се опазват имуществото на юридическите и физическите лица, както и околната среда от замърсяването от моторните превозни средства“.

Предвидените ПАМ в ЗДвП са:

1. временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство на водач;
2. временно спиране от движение на пътно превозно средство;
3. прекратяването на регистрацията на пътно превозно средство;
4. задържане на отговорно пазене, до установяване на собствеността, на регистрирано или подлежащо на регистриране ППС, на което идентификационният номер на рамата (шасито), поставен от производителя, липсва поради заличаване или отстраняване или е променен;
5. изземване на свидетелството за управление на лице, което не е изпълнило задължението си да го върне, след като са му отнети всички контролни точки;
6. преместване на паркирано превозно средство без знанието на неговия собственик или на упълномощения от него водач;
7. временно спиране на дейността на лицата, получили разрешение за извършване на технически прегледи или обучение за получаване на правоспособност на водачите на МПС;
8. временно спиране на дейността на лицата, получили удостоверение за регистрация за правото да организират и извършват психологически изследвания;
9. временно недопускане продължаването на движението на ППС, за което не са изпълнени задълженията по установяване на размера и заплащането на съответната такса по чл.10, ал.1 от Закона за пътищата – до заплащането ѝ, но за не повече от един месец;

10. забрана за реализацията на нови моторни превозни средства, ремаркета, системи, компоненти или отделни технически възли за тях до представянето на валиден сертификат за съответствие с одобрения тип и

11. забрана за реализацията на нова система, компонент или отделен технически възел или партида от тях и при необходимост изтеглянето им от пазара, когато в резултат на проверка или изпитване са установи, че не отговарят на изискванията на приложим регулаторен акт.

Видно от съдържанието на регламентираните ПАМ обхватът им е широк и включва, от една страна, въздействието върху поведението на конкретно водачите на МПС, а от друга – са насочени и към извършването на съобразената със закона дейност на лицата, извършващи технически прегледи на МПС; лицата, извършващи обучение на водачи на МПС, както и на лицата, осъществяващи организация и извършване на психологически изследвания на водачите на МПС. Освен това са предвидени специфични ПАМ във връзка с изискванията за съответствието на превозни средства, ремаркета, системи, компоненти или отделни технически възли за тях с одобрен на ниво ЕС или национално законодателство тип. Регламентирани са и ПАМ, предназначението на които е свързано с обезпечаването на заплащането на таксите за движението на МПС по пътищата.

Различни са органите, на които е възложена компетентност за издаването на посочените ПАМ. Например временното отнемане на свидетелството за управление на МПС на водач, изнемането на свидетелството за управление на лице, на което са отнети всички контролни точки, преместването на паркирано пътно превозно средство, временно спиране от движение на пътно превозно средство и прекратяването на регистрацията на пътно превозно средство се прилагат с мотивирана заповед от ръководителите на службите за контрол по ЗДвП съобразно компетентността им или от оправомощени от тях лица. Предвидено е ПАМ забрана за реализацията или изтеглянето на пуснатите на пазара или за търговия нови моторни превозни средства, ремаркета, системи, компоненти или отделни технически възли за тях да се издават от председателя на Комисията за защита на потребителите или от кмета на общината. Мярквата „временно недопускане продължаване движението на пътно превозно средство“, за което не са изпълнени задълженията за установяването на разме-

ра и заплащането на таксата за платената пътна мрежа по Закона за пътищата, се налага с мотивирана писмена заповед на директора на териториална дирекция в Агенция „Митници“ или оправомощени от него длъжностни лица.

Предвидена е мярката¹ „временно спиране от движение на пътното превозно средство“ на собственик, който няма задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, до сключването ѝ. Освен посочената принудителна административна мярка е регламентиран институтът на „служебното прекратяване на регистрацията на пътни превозни средства“², за които е получено уведомление³ от Гаранционния фонд. Посочената законодателна уредба поставя акцент върху важноста на застраховките „Гражданска отговорност“ за обезщетяването и възстановяването на негативните последиците от настъпилите ПТП. Правната последица „недопускане на движението на МПС, за което не е изпълнено задължението за сключване на застраховка „Гражданска отговорност“ може да бъде постигната по двата различни регламентиращи в закона начина при наличието на предпоставките за това, т.е. или чрез налагане на ПАМ, когато е установено при проверката на контролен орган по ЗДвП движението на МПС, за което не е сключена застраховка „Гражданска отговорност“, или чрез изпълнението на правното по своя характер действие „служебно прекратяване на регистрацията на МПС“ при получаване на уведомление от Гаранционния фонд.

От начина на формулиране на разпоредбите в ЗДвП се налага извод, че предвидените ПАМ за преустановяването на административните нарушения по този закон се налагат в условията на обвързана компетентност на органа, т.е. за него не е налице възможност да прецени с оглед конкретните факти, осъществяващи състава на нарушението или с оглед личността на нарушителя или субективното му отношение към деянието дали да приложи ПАМ, или не. При наличието на предпоставките, разписани за различните състави на нарушения, за административните органи възниква задължение да наложат конкретната предвидена за съответното нарушение ПАМ.

При наличието на определени в правните норми предпоставки за деяния с висока обществена опасност следва да се наложат някол-

¹ Чл. 171, т. 2, б. „в“ от ЗДвП.

² Чл. 143, ал. 10 от ЗДвП.

³ По чл. 574, ал. 11 от Кодекса за застраховането.

ко различни по обекта на засягане ПАМ. Например е предвидено да се налагат следните ПАМ – „временно отнемане на свидетелството за управление на МПС на водача“ и „прекратяване на регистрацията на пътното превозно средство на собственика, който управлява моторно превозно средство“ за нарушенията „управление на моторно превозно средство с концентрация на алкохол в кръвта над 0.5 на хиляда, установена с медицинско и химическо лабораторно изследване, или след употреба на наркотични вещества или техни аналози, установена с медицинско и химико-токсикологично лабораторно изследване“. Това е комплексен подход, при който чрез въздействието върху различни аспекти от правната сфера (субективна и имуществена) на водача на МПС се цели постигане в кумулативност ефект на преустановяване на нарушението, предотвратяване на по-тежко нарушение и превенцията за този тип нарушения както по отношение на конкретния водач, така и по отношение на всички други водачи на МПС.

Мярката „временно недопускане продължаването на движението на ППС, за което не са изпълнени задълженията по установяване на размера и заплащането на съответната такса по чл. 10, ал. 1 от Закона за пътищата“ е сравнително нова. Уредбата ѝ е дадена за първи път ДВ, бр. 105 от 2018 г. и е в сила от 01.01.2019 г. За разлика от другите предвидени ПАМ по ЗДвП, нейната цел не е да осигури безопасност при участие в движението на МПС по пътищата. Целта ѝ е да осигури събирането на таксите, предвидени за преминаването през платената пътна мрежа. В този аспект тя се различава от другите, предвидени в ЗДвП ПАМ, и е извън обхвата на целите, заложиени както в чл. 171, ал. 1 от ЗДвП, така и с общата цел, заложиена в чл. 1, ал. 2 от ЗДвП. Систематичното място на разглежданата ПАМ не е в ЗДвП. Уредбата ѝ следва да е в закона, чието изпълнение обслужва, а именно – Закона за пътищата.

Заклучение

В заключение следва да се посочи, че е предвиден комплексен контрол, осъществяван от различни органи в различни администрации – Министерството на вътрешните работи, Агенция „Митници“, Комисията за защита на потребителите, кметове на общини, целящ чрез налагането на ПАМ преустановяването на нарушенията на задълженията, разписани в ЗДвП.

Мярката „временно недопускане движението на ППС, за което не са изпълнени задълженията по установяване на размера и заплащането на съответната такса по чл. 10, ал. 1 от Закона за пътищата“, е извън предметния обхват на ЗДвП. Налагането ѝ не е свързано с осъществяване на целите на ПАМ по ЗДвП, а именно – „осигуряване на безопасността на движението по пътищата“ и въпреки че не заплащането на такса за платената пътна мрежа осъществява състав на „административно нарушение“ предвид нормативният акт, в който е уредено защитеното право и органът, който издава заповедта за налагане на ПАМ, предлагаме за диференцирането на нарушенията по ЗДвП от нарушенията на разпоредби на други закони посочената мярка в разпоредбата на чл. 171, т. 8 от ЗДвП *de lege ferenda* да бъде поставена на систематичното ѝ място в Закона за пътищата, доколкото регламентира налагане на ПАМ за нарушение именно на задължение предвидено в този закон.

Използвана литература

1. Лазаров, К. Принудителни административни мерки. Недействителност на административните актове. Обвързана компетентност и оперативна самостоятелност. София: Сиела Норма, 2017, с. 43.

(Lazarov, K. Prinuditelni administrativni merki. Nedeistvitelnost na administrativnite aktove. Obvŭrzana kompetentnost i operativna samostoyatelnost. Sofiya: Siela Norma, 2017, p. 43)

За контакти:

Гл. юрисконсулт Георги Георгиев

E-mail: georgiev_v@mail.bg

Съдия д-р Марияна Ширванян

E-mail: irgo@abv.bg